

Af Sanni Maria P. Korsgaard

Legekunst

skal fremme den dannende leg i dagtilbud gennem kunst og kultur

Det er efterhånden kendt, at børns egen leg er værdifuld og skal have en betydelig plads i dagtilbuddene. Men samtidig med, at legen er i fokus og bl.a. fremhæves i Den styrkede pædagogiske læreplan, er flere forskere bekymrede for legen. I projektet "Legekunst" vil dagtilbud, kunstnere og kulturinstitutioner ud fra en formodning om, at mødet med kunst og kultur har potentiale til at fremme børns leg, kreativitet og dannelse, sammen udvikle og skabe nye rammer for børns lege.

Legen er truet

Lars Geer Hammershøj, som er forskningschef på programmet "Legekunst", er en af de forskere, der mener, at legen er truet af en lidt for struktureret barndom. Der er selvfølgelig hele debatten om, at barndommen er digitaliseret og ofte alt for voksen- og tidsstyret med meget lidt plads til egenleg.

Men ude i institutionerne tilskriver man også den manglende leg med, at de voksne er blevet dårligere til at gå foran i legene. Altså at sætte sig ned og være med i billeden på tæppet eller i sandkassen. Det kan der være flere årsager til. For det første er der selvfølgelig tidspresset, at pædagoger konkret har mindre tid sammen med børnene. Men der er også dem, der mener, at pædagoguddannelsen er blevet for akademisk, og at de nye pædagoger mangler nogle af de kompetencer, som de fik i de gamle værkstedsfag, hvor man fx lærte at bruge musik, kunst, natur og bevægelse til at igangsætte lege. Det kan også være, at det handler om en kultur, hvor vi voksne generelt er mere hæmmede og kropsforskrækkede og i det hele taget ikke er så gode til at slippe kontrol og lade os rive med i børnenes lege?

Leg med læringsmål eller den dannende leg

Der er ingen tvivl om, at både den voksenstyrede leg og børnenes egne "frie eller selvorganiserede" lege har stor værdi i en dagtilbudssammenhæng. Man skal blot være opmærksom på, at de forskellige legeformer fremmer forskellige egenskaber og kompetencer.

Når legen er voksenstyret, vil det ofte være med det for øje, at barnet skal opnå nogle bestemte læringsmål og dermed nogle særlige kompetencer. Det kan fx handle om kropslige og motoriske kompetencer eller evnen til at vente på tur og samarbejde.

Den lærende leg, hvor læringen leges ind, er en rigtig fin indgang til de små børn.

Men i børnenes egne frie, lystbetonede, selvopfundne lege er der andre, mere dannende aspekter på spil. Det kan være træk, som er med til at udvikle barnets selvstændighed, mod og virkelyst. Her er det måske evnen til at forestille sig, til at turde være en anden, turde være vild og fjollet eller det at kunne organisere og tilrettelægge gode legesituationer for sig selv og andre, som udvikles.

FAKTA

Legekunst er et landsdækkende børnekulturprojektet. Med 25 mio. kr. fra Nordea-fonden i ryggen skal kunst og kultur sættes på programmet i 20 danske kommuners dagtilbud over de kommende fire år. Projektet kommer på de fire år til at engagere ca. 20.000 børn i dagpleje, vuggestue og børnehave, omkring 1.000 pædagogiske medarbejdere, mere end 8.000 pædagogstuderende, kunstnere og kulturinstitutioner over hele landet samt forskere fra DPU, Aarhus Universitet og fem professionshøjskoler. Legekunst er forankret i Kulturprinsen, Udviklingscenter for Børne- og Ungekultur i Viborg. Find evt mere information om projektet på www.kulturprinsen.dk/legekunst. Den nye viden vil bl.a. også blive formidlet gennem podcasts.

Den lystfulde leg kan noget særligt i et dannelsesperspektiv

I "Legekunst" er det netop legen med et dannelsesperspektiv, man ønsker at undersøge og fremme. Leg kan nemlig noget særligt i forhold til dannelse, fordi den er lystfuld og foregår i frihed. Ifølge Lars Geer Hammershøj handler det om, "at mødet med kunst åbner for en større kreativ verden, hvor elementer fra hverdagen er kombineret på anderledes måder, end børnene kender, hvilket kan inspirere til fantasilege. Tilsvarende åbner kultur for en større menneskelig verden, der udtrykker, hvordan mennesker kan leve sammen, og som derfor kan inspirere til lege, hvor børnene opdager andre sider af det sociale, end de i forvejen kender, heraf kommer det dannende aspekt".

En samskabende proces

Netop fordi man har valgt at nedprioritere de æstetiske fag på pædagoguddannelserne, så de pædagogstuderende ikke har samme muligheder for at fordybe sig i f.eks. mu-

Gennem kunsten får børn mulighed for at se sig selv og deres verden på nye måder. Her fra partnerskabsinstitution i Örnsköldsvik, Sverige. Foto: Kulturprinsen.

FOTOS: KULTURPRINSEN

Kunst og kultur er også sansning. Vuggestuebørnene i Børnehuset Videbechs Minde i Viborg sanser farver og tekstur i et forløb med en billedkunstner.

Animation giver barnet mulighed for at udtrykke sit eget perspektiv. Børnehaven Søndergård i Viborg laver stop motion-film med kunstner Flemming Bæk.

sik, drama eller billedkunst, er der i projektet et tæt samarbejde med pædagoguddannelsen med det formål at booste til det pædagogiske fagområde, så børnene oplever en hverdag, hvor der er voksne, som leger på nye måder. Det er netop i denne samskabende proces mellem den pædagogiske faglighed og kunst og kulturlivet, at de nye perspektiver på legen skal komme frem. "Alt for ofte handler børns møde med kunst og kultur om noget enkeltstående. Der kommer en musiker ud i børnehaven. Eller børnene tager på museum. Her i projektet er der afsat ressourcer til, at kunstnere, kulturinstitutioner og pædagoger kan mødes og tale om, hvad de gerne vil have fokus på. De kan undre sig og udvikle deres kompetencer sammen. Hensigten er at forankre disse praksisser i institutionerne og gennem forskningen at udvikle et sprog for, hvordan leg og dannelse fremmes, som pædagoger kan bruge til at reflektere over deres praksis," siger Lars Geer Hammershøj, der som forsker blandt andet vil søge svar på, hvad der skal til, for at mødet med kunst og kultur kommer til at påvirke måden, man handler og tænker på i pædagogikken - og hvordan pædagogikken omvendt kan gøre kunsten klogere på, hvordan man arbejder med børn. Hensigten er at forankre disse praksisser i institutionerne og gennem forskningen udvikle et sprog for, hvordan leg og dannelse fremmes, som pædagoger kan bruge til at reflektere over deres praksis. Denne viden vil bl.a. formidles gennem podcasts. ■

Vi maler, udforsker, snakker og lærer om det, der er inden i kroppen. Børnehaven Teglgården i Viborg har kroppen som tema i Art Equal.